هر هفته یک تصمیم جدید برای کنکوری ها اخذ می شود!

سیاست گذاران کنکور بزرگترین مردودی ها

گروه اجتماعی

سال هاست که کنکور برای میلیون ها دانش آموز با ترس و دلهره گره خورده، کنکوری که روند تغییراتش زیاد بوده و هرگز این تغییرات به نفع داوطلبان طبقات متوسط و کم برخوردار جامعه تمام نشده، از تک مرحله ای بودن و دو مرحله ای شدنش گرفته تا تأثیر قطعی معدل پایه یازدهم و دوازدهم. تغییراتی که همواره با موجی از نگرانی همراه بوده است. درسالیان اخیر نیز مصوبه تأثیر معدل در کنکور جنجال آفرین شده و با تغییرات پی درپی این مصوبه از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی، دانش آموزان سردرگم و کلافه شده اند. درحالی که قرار بود با ورود شورا به این موضوع، عدالت آموزشی برقرار و اضطراب و بار روانی دانش آموزان کاهش یابد، اما این حجم از تغییرات مکرر درچنین تصمیم مهمی، روان دانش آموزان را آشفته کرده است.

این که در آستانه امتحانات نهایی، تصمیمات خلق الساعه و چندگانه اتخاذ می شود، نه فقط در برنامه ریزی های دانش آموزان اختلال به وجود می آورد، که ثبات سیاست گذاری های آموزشی را هم زیر سؤال می برد.

کارشناسان دراین باره دیدگاه های خود را برای «روزنامه رسالت» به رشته تحریر درآورده اند که در ادامه از نظر می گذرانید.

***

حجت‌الله بنیادی- پژوهشگر آموزش: نابسامانی و اختلال در نظام تصمیم سازی و تصمیم گیری

مصوبه تأثیر قطعی معدل بر ورود به دانشگاه و تغییرات و حواشی آن مصداق نابسامانی و بی نظمی در فرآیند و چگونگی قاعده گذاری و قانون گذاری در کشور است. موضوع تأثیر معدل در پذیرش دانشگاه ها چندسالی است که با ابلاغ مصوبه غیرکارشناسی و ناصحیح شورای عالی انقلاب فرهنگی که پیوسته نیز درحال تغییر است به دغدغه مهم دانش آموزان و خانواده های شان تبدیل شده است. ورود شورای عالی انقلاب فرهنگی به این موضوع باوجود قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲ و اشکالات اساسی مصوبه شورا سبب شد که برخی از نمایندگان مجلس اعتبار و صحت مصوبه مذکور را به شدت زیر سؤال ببرند. این وضعیت در کنار موضع گیری های نادرست دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی باعث سردرگمی بیشتر دانش آموزان و انتشار خبرهای متناقضی در این زمینه شد. درحالی که در اولین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی درسال ۱۴۰۴، مصوب شده بود، معدل پایه دوازدهم به صورت قطعی و پایه یازدهم با تأثیر مثبت در کنکور ۱۴۰۴ اعمال شود، به فاصله چند روز؛ دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی اعلام کرد که تمام دروس پایه یازدهم باید به صورت نهایی برگزار شوند و اخیرا در پیش نویس برنامه امتحانات نهایی خرداد ۱۴۰۴ مقرر شده تقریبا همه دروس پایه یازدهم به صورت نهایی برگزار شوند. این درحالی است که اسفند سال ۱۴۰۳، تعدادی از دروس پایه یازدهم (۶ درس) به عنوان دروس نهایی مؤثر در کنکور ۱۴۰۴ اعلام شده بود.

ارجاع این مصوبه به شورای عالی آموزش و پرورش و طرح مجدد آن در شورای سنجش و پذیرش دانشجو و نهایتا بازگشت چندباره آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی نشان می دهد که مشکل خیلی عمیق تر و فراتر از مصوبه تأثیر معدل است. فرآیند طی شده در مورد مصوبه تأثیر معدل در کنکور، نشان دهنده یک نابسامانی و اختلال شدید در نظام تصمیم سازی و تصمیم گیری در کل نظام آموزشی و فرهنگی کشور، اعم از آموزش و پرورش و آموزش عالی است که باید به سرعت برای آن چاره اندیشی کرد.

این حجم از تغییرات و نابسامانی که سرنوشت میلیون ها دانش آموز به آن گره خورده، نه فقط برنامه ریزی برای دانش آموزان را با دشواری مواجه می سازد، بلکه پرسش هایی جدی درباره بی ثباتی و نابسامانی در سیاست گذاری های آموزشی و نظام آموزشی کشور را به ذهن متبادر می کند.

پیشنهاد

مقام معظم رهبری در بند (۵) سیاست های کلی نظام قانون گذاری (سال ۱۳۹۸) تأکید می کنند: «حدود اختیارات و صلاحیت مراجع وضع قوانین و مقررات... همچنین طبقه بندی و تعیین هرم سیاست ها، قوانین و مقررات کشور براساس نص یا تفسیر اصول قانون اساسی حسب مورد، ازطریق مجلس شورای اسلامی انجام پذیرد.»

اما باوجود سپری شدن پنج سال از ابلاغ این سیاست ها متأسفانه هنوز مجلس شورای اسلامی اقدام نتیجه بخشی دراین خصوص انجام نداده و تعارض، تداخل، رقابت و حتی تقابل میان مراجع سیاست گذار روبه فزونی است. جدال بین دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی با برخی از اعضای کمیسیون آموزش مجلس، درخصوص حدود اختیارات شورای عالی انقلاب فرهنگی و مهم تر از همه سردرگمی دانش آموزان و خانواده ها نشان دهنده معین نبودن جایگاه هر یک از مراجع قاعده گذار در کشور است. لذا برنامه ریزی برای ساماندهی به نظام قاعده گذاری و رهانیدن کشور از نابسامانی های رو به تزاید در این زمینه به مراتب مهم تر و اولی تر از پرداختن به مصوبه تأثیر معدل است. براین اساس پیشنهاد می شود مجلس شورای اسلامی مطابق تکالیف معین شده در سیاست های کلی نظام قانون گذاری حدود و اختیارات، نحوه پاسخگویی و مرجع ناظر هریک از مراجع سهیم و دخیل

> **حجت‌الله بنیادی: فرآیند طی شده، نشان دهنده نابسامانی و اختلال شدید در نظام تصمیم سازی و تصمیم گیری است که باید برای آن چاره اندیشی کرد**

> **نسرین محمدباقری: تغییرات مکرر کنکوری سبب می شود بسیاری از دانش آموزان به دلیل توزیع نابرابر امکانات آموزشی در موقعیت ضعیف تری قرار بگیرند**

در امور آموزشی کشور را به وضوح مشخص و در اسرع وقت ابلاغ نماید.

همچنین از آنجاکه استناد قانونی تشکیل و اختیارات شورای عالی آموزش و پرورش، لایحه قانونی مصوب سال ۱۳۵۸ و برای اختیارات شورای عالی انقلاب فرهنگی قانون و مصوبه شفافی وجود ندارد، به رئیس جمهور محترم به عنوان رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی و رئیس شورای عالی آموزش و پرورش و عالی ترین مقام اجرایی کشور پیشنهاد می شود به روزآوری و تعیین حدود اختیارات شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عالی آموزش و پرورش را از طریق اصلاح قوانین و مصوبات مربوط به تشکیل هر یک از شوراها به عنوان مهم ترین اولویت کاری خود در سال ۱۴۰۴ قرار دهند. بدیهی است با استمرار این وضعیت و تعارض مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی با قوانین و مصوبات دیگر شوراهای قانونی، نه تنها وضعیت کشور در امور آموزشی و فرهنگی بهبود نمی یابد، بلکه روز به روز بی سامان تر نیز خواهد شد و اعتماد دانش آموزان و خانوادها به اعتبار و صحت مصوبات ابلاغی کاهش خواهد یافت. ازطرف دیگر مسائل بسیار راهبردی آموزش و پرورش از جمله نظام بودجه ریزی، نظام تربیت معلم، نظام جبران خدمت و... در حد همان کلی گویی های سند تحول رها شده اند و هیچ اقدام اجرایی مؤثری از سوی مجلس، شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی آموزش و پرورش برای آن ها تصویب نشده است لذا پیشنهاد می شود در یک نظام تصمیم گیری و قانون گذاری منسجم و با حدود اختیارات شفاف، به سرعت قوانین و مصوبات مورد نیاز آموزش و پرورش تصویب و ابلاغ شوند.

نسرین محمدباقری- دبیر ریاضی: تغییرات مداوم کنکور به نفع دانش آموزان مدارس دولتی نیست

کنکور همچنان در سیستم آموزشی کشور، نقش تعیین کننده ای در آینده تحصیلی و شغلی دانش آموزان دارد. درسالیان اخیر، این آزمون دستخوش تغییرات زیادی بوده، از جمله این موارد می توان به برگزاری دوبار کنکور در سال و تأثیر معدل اشاره کرد. این تغییرات با هدف اصلی کاهش استرس دانش آموزان و در راستای عدالت آموزشی صورت پذیرفته است. حال این که بی ثباتی در تصمیم مسئولان برای یک مصوبه کنکوری، اضطراب دانش آموزان را بیشتر و به آنان آسیب وارد می کند.

سال گذشته برای افزایش اهمیت و تأثیر سوابق تحصیلی در نمره کل کنکور، امتحانات متوسطه دوم هر سه پایه خرداد ۱۴۰۳ به صورت نهایی برگزار و قرار بود معدل هر پایه با اختصاص ضریب خاص خود در کنکور مؤثر باشد اما به ناگهان چند ماه پیش اعلام شد که امتحانات پایه دهم در خرداد ۱۴۰۴ به صورت نهایی برگزار نخواهد شد و تنها برخی از دروس پایه یازدهم نهایی خواهد بود. اواخر هفته پیش و تقریبا یک ماه قبل از شروع امتحانات نیمسال دوم، اعلام شد که امتحانات تمامی دروس یازدهم به صورت نهایی و معدل دروس این پایه تحصیلی، تأثیر قطعی در کنکور ۱۴۰۵ خواهد داشت، براین اساس برنامه امتحانات نهایی اعلام و شروع آزمون طبق روال سال های پیش از اواخر اردیبهشت ماه خواهد بود، باید پذیرفت تغییرات پی درپی قوانین، سردرگمی خانواده ها و دانش آموزان و اضطراب مضاعف آن ها در پایان سال تحصیلی را به دنبال دارد. دراین مورد محمد عسگریان، مدیر امور پژوهش ستاد علم شورای عالی انقلاب فرهنگی با بیان این که اعتراض داوطلبان و والدین این بوده که قبل از عید ۶ درس اعلام شده و الان زمان کافی برای مطالعه بقیه دروس (۱۱ درس) وجود ندارد، گفته است: «این موضوع به دبیرکل شورای عالی انقلاب فرهنگی منتقل شده و ایشان از حساسیت موضوع آگاه است. دراین زمینه پیشنهادهایی مطرح شده که باید منتظر ماند و دید آیا تصمیم جدیدی دوباره گرفته می شود یا خیر؟ اما فعلا نمی توانیم زمان دقیق اعلام نتیجه شورا را مشخص کنیم؛ هرچند باید زودتر نتیجه نهایی تعیین و اطلاع رسانی شود.»

کاش مسئولین محترم در اتخاذ تصمیمات مهم کمی درایت به خرج بدهند و با اعصاب و روان محصلان و معلمان بیش از این بازی نکنند. برنامه ریزان به راحتی از کنار تعطیلات فراوان سال تحصیلی گذشتند.

از ابتدای آذرماه تا دهم اسفندماه سال گذشته، مدارس تهران حدود ۵۰ روز به دلیل آلودگی هوا، سرما و ناترازی انرژی تعطیل شدند یا آموزش ها به صورت غیرحضوری برگزار شد. این وضعیت نه تنها در تهران، بلکه در بسیاری از شهرهای دیگر کشور نیز مشاهده شد. باوجود تعطیلات مکرر، سیستم آموزش مجازی نیز با مشکلاتی مانند قطعی اینترنت و نقص های سامانه شاد مواجه بود، که کیفیت آموزش را به شدت کاهش داد. بدون تردید طراحان سؤال نیز موضوع تعطیلات و عقب ماندگی تحصیلی را نادیده خواهند گرفت و آن گروهی که در این میان بیش از همه متضرر خواهند شد، محصلین مدارس دولتی هستند.

متولیان آموزش در کنار خبر تعطیلی مدارس، بر تشکیل کلاس ها در شبکه شاد تأکید داشتند تا به زعم خود خانواده ها، دغدغه آموزش فرزندانشان را نداشته باشند و در این راستا شعار «آموزش تعطیل نیست» مطرح شد، اما واقعیت این است که سامانه شاد عملا هیچ کارآیی مفیدی در امر آموزش ندارد. مشکلات فنی و زیرساختی این شبکه مانند پهنای باند، سرور و قطعی های مکرر در ساعات اوج ترافیک عملا تدریس را غیرممکن کرده بود، دانش آموزان هم فقط حضور خود را اعلام و کلاس را رها می کردند.

در مدارس دولتی که اغلب به صورت دو شیفت هستند، هیچ راهی برای جبران عقب ماندگی درسی نیست و معلم ناچار است تدریس فشرده تری داشته باشد و از حل تمرین و برگزاری آزمون برای سنجش میزان یادگیری و رفع اشکال صرف نظر کند، اما شرایط مدارس غیردولتی بسیار متفاوت است. این مدارس آموزش را پیش از شروع سال تحصیلی، یعنی از تابستان شروع می کنند. در طول سال تحصیلی (در برنامه هفتگی) نیز ساعت تدریس دروس تخصصی بیش از مدارس دولتی است. این مدارس در ایام تعطیلات غیرمترقبه، آموزش مجازی را در بستر پلتفرم های مخصوص آموزش نه پیام رسان شاد برگزار می کنند. در مدارس غیردولتی مشاوره و برنامه ریزی تحصیلی نقش مهمی در موفقیت دانش آموزان دارد، درحالی که سال هاست در مدارس دولتی خبری از مشاور نیست. نبود مشاور و تغییرات مکرر کنکوری سبب می شود که بسیاری از دانش آموزان در موقعیت ضعیف تری قرار بگیرند. آنچه در این سال ها شاهد بوده ایم، توزیع نابرابر امکانات آموزشی است که باعث تعمیق شکاف آموزشی شده و سهم مدارس دولتی را به ویژه در مناطق کم برخوردار در قبولی های کنکور سراسری کاهش داده است. حال در چنین شرایطی اتخاذ تصمیمات خلق الساعه و پرنوسان مسئولان، دانش آموزان مدارس دولتی را بیش از پیش به گرداب اضطراب و نابرابری می کشانند.

تلنگر

قیمت ارز دارو ۶ برابر می شود!

با اعلام نرخ جدید ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی برای ارز واردات دارو و تجهیزات پزشکی، قیمت دارو در آستانه جهشی بی سابقه قرار می گیرد.

خبرگزاری کار ایران (ایلنا) با انتشار گزارشی ضمن اعلام این خبر نوشته است این تصمیم که هنوز به شکل رسمی ابلاغ نشده، می تواند هزینه های درمان را برای اقشار کم درآمد، به ویژه کارگران و بازنشستگان به سطح غیرقابل تحملی برساند. با افزایش ۶۰۰ درصدی هزینه واردات و تغییر نرخ ارز دارو از ۴۲۰۰ تومان به ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان، قیمت های داروهای وارداتی و حتی داروهای ایرانی با مواد اولیه خارجی به شدت تحت تأثیر قرار خواهند گرفت.

این در حالی است که هم اکنون قیمت داروهای داخلی ۳۰ تا ۴۰ درصد و داروهای خارجی ۱۰۰ تا ۲۰۰ درصد افزایش یافته است. همچنین کمبود برخی داروهای حیاتی مانند «آدانکور ۲۰» برای بیماری های قلبی و «پیموزاید ۴» برای اعصاب و روان مشهود است. علی اکبر عیوضی، دبیر کانون بازنشستگان تأمین اجتماعی تهران، هشدار داده است که حتی بیمه های تکمیلی نیز قادر به پوشش هزینه های سرسام آور دارو نیستند و بسیاری از بیماران درمان را قطع می کنند. شرکت های بیمه نیز به دلیل نوسانات قیمت دارو و افزایش هزینه ها، توان پرداخت ندارند و بدهی های انباشته به داروخانه ها رو به افزایش است.

هزینه های بستری و جراحی نیز به حدی افزایش یافته که بیماران کم درآمد از دریافت خدمات ضروری محروم می شوند. محمد جمالیان، عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس، اسفندماه گذشته گفته بود که چرخه تولید دارو دچار اختلال شده و حتی اگر امروز وضعیت اصلاح شود، چهار ماه طول می کشد تا این نقص جبران شود.

با اجرایی شدن نرخ جدید ارز دارو از ماه آینده، انتظار می رود موج جدیدی از گرانی و کمبود دارو بازار درمان را فراگیرد. پیش از این حتی گفته شده بود که براساس برنامه ریزی های دولت، نرخ ارز ترجیحی دارو به ۳۸ هزار و ۵۰۰ تومان افزایش خواهد یافت. کارشناسان پیش بینی می کنند که این سیاست می تواند به افزایش «پرداخت از جیب» بیماران و کاهش دسترسی به خدمات سلامت منجر شود، به ویژه برای اقشار آسیب پذیر جامعه. شوک قیمتی دارو نه تنها زندگی بیماران خاص، بلکه معیشت میلیون ها کارگر و بازنشسته را تهدید می کند.

میزخبر

بهروز مروتی در گفت وگو با «امیدنیوز»:

لزوم اجرای کامل ماده ۲۷ قانون حمایت از حقوق معلولان

مدیر کمپین حمایت از حقوق معلولان با تأکید بر لزوم اجرای کامل ماده ۲۷ قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت گفت: با گذشت هفت سال از تصویب قانون، مصوبه ای ارائه شده تا دولت چهاردهم بتواند امسال نیز همانند سالیان قبل و دولت های گذشته ماده ۲۷ این قانون را اجرایی نکند و این تازه یک نمونه از تکالیف دولت است که از انجام آن سرباز می زند.

بهروز مروتی در گفت وگو با «امیدنیوز» و در پاسخ به این پرسش که جامعه معلولین سال گذشته را چگونه به پایان رساندند و امسال چه شرایطی را پیش رو دارند، اظهار کرد: متأسفانه سال گذشته پس از شهادت رئیس دولت سیزدهم، تا چند ماه مطالبات معلولان به حاشیه رفت و بعد هم شعارهای انتخاباتی و مانیفست حقوق افراد دارای معلولیت توسط رئیس دولت چهاردهم مطرح شد، این دولت وعده داد که قوانین مرتبط با معلولین را اجرایی کند اما در مقام عمل، یکسری شعار انتخاباتی مطرح و دوباره از افراد دارای معلولیت برای اخذ رأی سوءاستفاده شد.

مددجویان نهادهای متولی کمیته امداد و سازمان بهزیستی سال گذشته را برای دومین سال متوالی، با عدم پرداخت عیدی به پایان رساندند و از طرفی کمک هزینه معیشتی که از سوی دولت وقت تعیین و ابلاغ شده بود با ماده ۲۷ قانون حمایت از حقوق معلولان کاملا مغایر بود. رقم آن برای معلولان شدید و خیلی شدید در سه دهک اول براساس بُعد خانوار یک نفره تا پنج نفره به بالا بین یک تا سه میلیون تومان تعیین شد که مبالغ پرداختی فروردین و اردیبهشت سال گذشته به صورت علی الحساب بود.

در روزهای انتهایی سال نیز پرداختی های پراکنده ای صورت گرفت، بنابراین همین مصوبه مغایر با ماده ۲۷ را هم اجرا نکردند. افزایش حق پرستاری نیز ۴۰ درصد افزایش یافت و در این زمینه نیز تا روزهای انتهایی سال، مابه التفاوت ۴۰ درصدی پرداخت نشد و یک روز مانده به پایان سال، به اندازه ۴۵ یا ۴۶ روز پرداخت کردند که بسیار ناچیز بود. از این رو سال بسیار سختی را پشت سر گذاشتیم و هرقدر تلاش کردیم که بتوانیم در قانون بودجه امسال تأثیر مثبتی بگذاریم، متأسفانه گوش مجلس و دولت بدهکار نبود و سال به سال در حوزه حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت به جای پیشرفت، پسرفتی تاریخی حاصل می شود.

مروتی افزود: قانون حمایت از معلولان، سال ۹۷ ابلاغ شده، اما برای هفتمین سال مجلس تأیید کرده و به دولت اجازه داده این قانون به شکل درستش اجرایی نشود. در کمال تأسف مصوبه ای ارائه شده تا دولت بتواند امسال هم ماده ۲۷ را اجرایی نکند. این تازه یک نمونه از تکالیف دولت است که از انجام آن سر باز می زند. این درحالی است که هزینه ها به شکل سرسام آوری بالاست. خود این مسئله، وهن جایگاه مجلس است. ما مکاتبات و تجمعات بسیاری داشتیم، اما مسئولان به این اعتراضات کوچک ترین واکنشی نشان نداده اند.

روزهای انتهایی سال گذشته تجمعی برگزار و اجرای درست ماده ۲۷ را خواستار شدیم. این ماده قانونی صراحتا دولت را مکلف کرده است، کمک هزینه معیشتی معلولان واجد شرایط را به میزان حداقل دستمزد سالانه پرداخت کند اما متأسفانه این موضوع دیده نشد و دولت تنها ۲۰ درصد کمک هزینه معیشتی معلولان شدید و خیلی شدید را افزایش داد، از سوی دیگر مجلس شعار می داد که مستمری مددجویان نهادهای حمایتی به میزان ۴۰ درصد افزایش می یابد، درحالی که این اعداد و ارقام با توجه به گرانی و تورم، نمکی بر زخم های عمیق و کهنه افراد دارای معلولیت است. این کمک هزینه با رقم یک میلیون و ۲۰۰ هزار تومان برای یک نفر و سه میلیون و ۶۰۰ هزار تومان برای معلولی که سرپرست خانواری ۵ یا ۶ نفره است دردی را دوا نمی کند. رقم یک میلیون و ۲۰۰ هزار تومان، پول یک فلافل در روز نمی شود. وضعیت روز به روز بدتر می شود و متأسفانه دولت به این مسئله توجهی ندارد. مدیر کمپین حمایت از حقوق معلولان خاطرنشان کرد: نکته تأسف بارتر این است که دولت برای جانبازان و افراد تحت تکفل جانبازانی که فوت شدند، کمک هزینه حداقلی با رقم ۱۰ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان در نظر گرفته و اگرچه علت معلولیت افراد معلول با جانبازان متفاوت است، اما در پرداخت هزینه ها بین این دو گروه تفاوتی نیست و نیازهای هر دو یکسان است.

درآیین نامه به عنوان سند رسمی یک تضعیف سیستماتیک علیه معلولان رخ داده است. در کمک هزینه حق پرستاری نیز به همین ترتیب است و ۴۱ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان برای جانبازان تعیین شده، درصورتی که برای افراد معلول ۴ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان مصوب شده و دقیقا یک دهم کمتر است. اگر از طریق شرکت های خصوصی اقدام کنید، هیچ پرستاری زیر مبلغ ۲۵ یا ۳۰ میلیون تومان به صورت ۲۴ ساعته فعالیت نمی کند. اگرچه رقمی هم که به جانبازان پرداخت می شود، زیاد نیست و اتفاقا کم است اما مقصودم این است که ارقام پرداختی به جامعه معلولان بسیار ناچیز تر است.

چرا از انرژی زمین گرمایی غافل شده ایم؟

ایران از نظر زمین شناسی ظرفیت بسیار بالایی برای تولید انرژی زمین گرمایی دارد. انرژی زمین گرمایی، آینده ای دور نیست؛ فرصتی است که همین حالا در زیر پای ما می جوشد، فرصتی که اگر نادیده گرفته شود، شاید فردا دیگر در دسترس نباشد.

درحالی که جهان با سرعتی بسیار به سوی انرژی های پاک و تجدید پذیر حرکت می کند، ایران همچنان بر طبل سوخت های فسیلی می کوبد؛ منابعی که نه تنها پایان پذیرند، بلکه نفس زمین را نیز به شماره انداخته اند. سازمان ملل متحد در سال های اخیر کوشیده است تا کشورها را به کاهش وابستگی به سوخت های فسیلی ترغیب کند تا از افزایش دمای جو زمین جلوگیری شود. بااین حال، در بسیاری از کشورها از جمله ایران، تحول واقعی و ساختاری در این مسیر اتفاق نیفتاده است.

این روزها مسئله ناترازی انرژی به یکی از جدی ترین چالش های کشور تبدیل شده است؛ چالشی که ریشه در سال ها مصرف بی رویه، اتلاف منابع، نبود نظارت مؤثر، عقب ماندگی فناورانه، بی توجهی متداوم به انرژی های نو و بی توجهی بنیادین به توسعه پایدار دارد.

درمیان منابع تجدیدپذیر، یکی از گزینه های پاک، مطمئن و کمتر شناخته شده، انرژی زمین گرمایی است.

گرمای نهفته در دل زمین

انرژی زمین گرمایی، گرمایی است که درون زمین تولید شده و از اعماق به سطح منتقل می شود. این انرژی عمدتاً از سه منبع سرچشمه می گیرد: گرمای باقی مانده از زمان شکل گیری زمین، گرمای حاصل از واپاشی طبیعی عناصر رادیواکتیو مانند اورانیوم، توریم و پتاسیم، و انتقال گرمای هسته ی داغ زمین به لایه های بالایی. مناطق آتشفشانی و توده های آذرین نزدیک به سطح زمین از جمله نشانه های تمرکز بالای این نوع انرژی هستند و به عنوان «مناطق زمین گرمایی فعال» شناخته می شوند.

در کشورهایی مانند ایسلند، نیوزیلند، آمریکا و فیلیپین، این منبع ارزشمند به طورجدی در تولید برق، گرمایش شهری و تأمین انرژی صنایع به کار گرفته شده است. در این کشورها، زمین نه یک تهدید، بلکه منبعی پایدار از انرژی و ثروت به شمار می رود.

زمین، نیروگاه طبیعی ما است

سه روش کلی برای بهره برداری از انرژی زمین گرمایی وجود دارد:

استفاده مستقیم از منابع طبیعی: در این روش، از آب گرم یا بخار طبیعی که به سطح زمین می رسد، به طور مستقیم برای گرمایش ساختمان ها، گلخانه ها، استخرها، مراکز درمانی و حتی خشک کردن محصولات کشاورزی استفاده می شود. این روش، ساده ترین و قدیمی ترین شیوه بهره برداری از انرژی زمین گرمایی است.

حفاری چاه های عمیق برای تولید برق: در این شیوه، چاه هایی با عمق چند کیلومتر حفر می شود تا آب داغ یا بخار استخراج شده، توربین های برق را به حرکت درآورد. بسته به دمای منبع، از سه نوع نیروگاه استفاده می شود: بخار خشک، فلش و چرخه دوتایی. این روش در کشورهایی با منابع زمین گرمایی پرحرارت، بسیار رایج است.

پمپ های حرارتی زمین گرمایی: این سیستم ها از گرمای ثابت لایه های کم عمق زمین برای گرمایش در زمستان و سرمایش در تابستان بهره می برند. پمپ های حرارتی زمین گرمایی برای مصارف خانگی، مدارس و مراکز درمانی مناسب اند و با مصرف پایین انرژی، بازدهی بالایی دارند. این فناوری حتی در مناطق شهری نیز قابل اجراست.

مزایا و چالش های کلیدی انرژی زمین گرمایی

درمقایسه با سایر منابع تجدیدپذیر، انرژی زمین گرمایی چند مزیت مهم دارد: مستقل از شرایط جوی است، آلودگی بسیار ناچیزی دارد و پس از راه اندازی، هزینه های نگهداری آن پایین است. به عبارت دیگر، منبعی پایدار، پاک و قابل اتکا محسوب می شود.

بااین حال، توسعه آن با چالش هایی نیز همراه است؛ از جمله سرمایه گذاری اولیه ی بالا، محدود بودن بهره برداری به مناطق خاص، و در برخی موارد، احتمال بروز مشکلات زمین شناختی. اگر بهره برداری غیراصولی باشد، فشار مخازن زمین گرمایی کاهش می یابد و دمای مخزن افت می کند یا حتی چاه ها خشک می شوند. همچنین، تغییر در تنش های زمین ساختی ناشی از تزریق یا برداشت ناگهانی سیالات ممکن است به زمین لرزه های خفیف موسوم به «زلزله های القایی» منجر شود.

ایران، بر روی گنجی خاموش

شاید برای بسیاری شگفت انگیز باشد، اما ایران ازنظر زمین شناسی ظرفیت بسیار بالایی برای تولید انرژی زمین گرمایی دارد. مناطقی چون کوه های آتشفشانی سبلان، تفتان، دماوند و نواحی دیگری مانند مشکین شهر، خاش، طبس و سیرجان، جزو نقاط بالقوه برای توسعه این انرژی هستند. بااین حال، به دلیل ارزان بودن سوخت های فسیلی و نبود زیرساخت فناورانه، این ظرفیت عظیم هنوز مغفول مانده است.

تنها نقطه ی امید در این میان، نیروگاه زمین گرمایی مشکین شهر است که نخستین نیروگاه از این نوع در خاورمیانه به شمار می رود. اگر این پروژه با موفقیت پیش برود، می تواند الگویی برای گسترش استفاده از انرژی زمین گرمایی در سایر نقاط کشور باشد.

زمین را دریابیم

در جهانی که با بحران آلودگی هوا، تغییرات اقلیمی و کمبود منابع انرژی دست وپنجه نرم می کند، ایران نیز باید سهم خود را در گذار به انرژی های پایدار ایفا کند. انرژی زمین گرمایی، آینده ای دور نیست؛ فرصتی است که همین حالا در زیر پای ما می جوشد، فرصتی که اگر نادیده گرفته شود، شاید فردا دیگر در دسترس نباشد.

پی نوشت: این مقاله به قلم روزبه اسکندری، پژوهشگر مستقل محیط زیست و کارشناس سازه های هیدرولیکی نوشته شده است

میزخبر

رئیس پلیس آگاهی فراجا خبر داد:

کاهش ۱۸ درصد سرقت در کشور

رئیس پلیس آگاهی فراجا از کشف فوری هویت صاحب اثرانگشت در صحنه جرم خبر داد و گفت: سال گذشته با ایجاد گشت پلیس آگاهی در سراسر کشور، بیشتر سارقان در حین وقوع جرم یا حتی قبل از آن دستگیر شدند.

به گزارش ایسنا، سردار محمد قنبری در نشست خبری پلیس آگاهی که صبح روز گذشته در ستاد این پلیس برگزار شد، گفت: سال ۱۴۰۳ سال پرکاری برای ما بود و همکارانم تلاش های زیادی انجام دادند تا هم امنیت عینی را فراهم کنیم و هم بتوانیم با برخورد با مجرمان احساس امنیت را در جامعه گسترش دهیم و معتقدم در این امر موفق بودیم.

وی افزود: بسیاری از جرائم مانند سرقت، قتل، آدم ربایی، گروگانگیری، پیدا شدن گمشدگان، جعل و کلاهبرداری در حوزه پلیس ماست و با ایجاد مرکز رصد فضای مجازی، در اینترنت نیز همکاران من مجرمان را تحت نظر دارند.

رئیس پلیس آگاهی فراجا ادامه داد: ما همه تلاش خود را می کنیم که برای مردم احساس آرامش ایجاد کنیم، اما مجرمان باید از نام پلیس واهمه داشته باشند و بدانند اگر جرمی را انجام دهند، برخورد قاطع ما را می بینند.

سردار قنبری درباره اقدامات جدید این پلیس نیز گفت: در اقدامات فیزیکی ساختار گشت پلیس آگاهی ایجاد شد و در سراسر کشور کارآگاهان زبده ما شبانه روزی محل های جرم خیز را رصد می کنند و به دنبال مجرمان هستند که در این مدت تعداد زیادی را در حین انجام جرم دستگیر کردند و سال گذشته ۴ هزار خودروی سرقتی را در تعقیب و گریزها شناسایی و کشف کردند.

وی افزود: همچنین از سال گذشته، کنترل هوشمند سارقان سابقه دار که بیش از ۴ فقره سرقت و محکومیت کیفری دارند بر اساس دستورالعمل قوه قضائیه با پابند الکترونیک تحت نظر پلیس آگاهی هستند. یعنی این افراد اگر به محل های جرم خیز نزدیک شوند به آن ها هشدار می دهیم. حتی اگر افرادی بتوانند سرقت انجام دهند نیز سریعا دستگیر می شوند و امسال این طرح نیز گسترش خواهد یافت. سال گذشته ۵ هزار سارق برهمین اساس دستگیر شدند.

رئیس پلیس آگاهی فراجا ادامه داد: در مرکز تشخیص هویت، صحنه جرم عامل دستگیری سارق است اقدامات زیادی انجام دادیم تا سرعت کشف جرم افزایش پیدا کند. به عنوان مثال توسعه بانک ژنتیک از جمله این اقدامات است. امروزه همه نمونه های ژنتیکی را از صحنه جرم برداشت کرده و با بانک خود تطبیق می دهیم. سال گذشته این طرح اجرا شد و امسال نیز توسعه پیدا می کند. بااین نمونه های بیولوژی، خیلی سریع مجرمان شناسایی و دستگیر می شوند.

سردار قنبری گفت: همچنین برای کشف و برداشت اثرانگشت نیز پیشرفت های بسیاری داشتیم و در صحنه جرم اثرانگشت ها سریعا برداشت می شود و به صورت سیستمی در همان صحنه جرم، هویت صاحب اثرانگشت کشف می شود. بر همین اساس با انجام این اقدامات ما با قاطعیت به کشف جرم نزدیک می شویم.

وی افزود: همچنین سه بعدی سازی صحنه های جرم، در دستور کار قرار دارد و سال گذشته در تهران به صورت آزمایشی اجرا شد. ما می توانیم در یک زمان، صحنه جرم را برای همه کارآگاهان سراسر کشور به اشتراک بگذاریم. همچنین در این مرکز تمرکز زدایی کردیم یعنی قبلا همه نمونه ها باید به مرکز می آمد اما الان همه استان ها آزمایشگاه دارند و سیستم های مجهز مثل سیستم تطبیق گلوله و اسلحه داریم. علاوه بر این سامانه تطبیق صوت نیز روز گذشته اجرایی شد.

سردار قنبری گفت: همه این اقدامات انجام شده تا بتوانیم جرم سرقت را کنترل کنیم. دو سال پیش افزایش سرقت داشتیم اما با انجام این اقدامات کم کم میزان سرقت ها کاهش یافت. سال گذشته در مجموع ۱۸ درصد کاهش سرقت و افزایش ۸ درصدی کشف جرم داشتیم.

دریافت «پول» برای جبران عقب ماندگی درسی دانش آموزان «ممنوع»

معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش وپرورش با بیان این که دوران باقی مانده سال تحصیلی، زمان طلایی برای جبران عقب ماندگی درسی دانش آموزان است به طرح حامی اشاره کرد و گفت: دریافت هرگونه وجه از خانواده ها در قالب این طرح غیرقابل قبول و «ممنوع» است.

رضوان حکیم زاده، با بیان این که دوره ابتدایی، دوره یادگیری مهارت های سواد پایه برای دانش آموزان است، گفت: در برنامه امسال، «طرح حامی» در نظر گرفته شده تا حمایت آموزشی مستمر از دانش آموزان و یادگیرندگان انجام شود. وی با اشاره به این که براساس این طرح، دانش آموزانی که در ارزشیابی کیفی- توصیفی نوبت اول در دروس فارسی، علوم و ریاضی نتیجه «نیازمند به تلاش بیشتر» و «قابل قبول» را کسب کرده اند، به عنوان جامعه هدف در نظر گرفته شده اند، افزود: در مدارس، با هدایت مدیران و در قالب ساعت های جبرانی، تلاش بیشتری برای بهبود وضعیت تحصیلی این دسته از دانش آموزان انجام خواهد شد.

معاون آموزش ابتدایی ادامه داد: این طرح هم اکنون به مدارس سراسر کشور ابلاغ شده و اسامی دانش آموزان مشمول، توسط مدارس استخراج وثبت شده اند. فرصت باقی مانده از سال تحصیلی به عنوان دوران طلایی برای جبران عقب ماندگی های تحصیلی تلقی می شود و ضروری است مدیران و معلمان با جدیت از این فرصت بهره بگیرند.

حکیم زاده با تأکید براین که دریافت هرگونه وجه از خانواده ها در قالب این طرح غیرقابل قبول و ممنوع است، گفت: برای اجرای طرح حامی اعتبارات مشخصی اختصاص یافته و به استان ها ارسال شده است. علاوه براین، از ظرفیت نیروهای داوطلب و همراه نیز استفاده خواهد شد. دریافت هزینه از دانش آموزان و خانواده ها در چارچوب این طرح به هیچ عنوان مورد تأیید وزارت آموزش وپرورش نیست.

وی در پایان با تأکید بر نقش مهم مشارکت خانواده ها گفت: از والدین می خواهیم ضمن همکاری با مدارس، فرزندان خود را برای حضور مؤثر در این کلاس های جبرانی تشویق کنند تا شاهد ارتقاء سطح یادگیری در پایان سال تحصیلی باشیم.